

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩІЙ ТА СЕРЕДНІЙ ШКОЛАХ

НАТАЛІЯ СОРОКІНА (Україна),
ВЕРОНІКА ДЯЧЕНКО (Україна)

УДК 371.15:81'243

ORCID ID: 0000-0003-3997-2205

ORCID ID: 0000-0002-7365-2152

ПОДОЛАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ БАР'ЄРІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В 6-МУ КЛАСІ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

Анотація

Стаття присвячена проблемі подолання комунікативних бар'єрів в учнів загальноосвітніх навчальних закладів, зокрема 6 класу, під час вивчення іноземної мови і пошуку шляхів її розв'язання. Досліджено поняття «комунікативний бар'єр» і запропоновано власне трактування терміну. Визначено педагогічні і психологічні умови подолання труднощів іншомовного спілкування в учнів молодшого підліткового віку. З'ясовано, що використання методу гри на уроці сприяє підвищенню комунікативної діяльності учнів та зменшенню в них страху спілкування. Авторами запропоновано комплекс ігор для учнів 6 класу, спрямований на подолання в них комунікативних бар'єрів під час іншомовного спілкування. Ефективність розробленої методики було перевірено на практиці. Отримані результати засвідчили, що використання комунікативних ігор на уроках іноземної мови здійснює позитивний вплив на емоційний стан учнів, їхню комунікативну активність, вмотивовує процес навчання та сприяє набуттю комунікативного й соціального досвіду школярів.

Ключові слова: комунікативний бар'єр, іншомовне спілкування, комунікативна гра, учні 6 класу, середня школа.

Вступ. Розширення міжнародної комунікації та зміцнення економічних зв'язків між країнами вимагає від кожного члена суспільства володіння практичними навичками та вміннями користування іноземною мовою, яка стала невід'ємною частиною сучасного життя. Відповідно, організація навчального процесу на уроках іноземної мови в середній школі має бути спрямована на психологічну підготовку учнів до іншомовного спілкування та опанування ними мови як явища соціального, адже спілкування – це соціально-психологічний процес, який не може відбутися без появи певних соціальних зв'язків між учасниками комунікативного процесу.

Проте, у процесі комунікації між учасниками навчального процесу можуть з'явитися перешкоди, які його гальмують. Вони можуть бути спричинені проблемами міжособистісного спілкування або індивідуально-психологічними особливостями учнів. Відтак, ігнорування на уроках іноземної мови методів навчання, які спрямовані на психологічну підготовку учнів до іншомовного спілкування, призводить

до розвитку проблеми комунікативних бар'єрів серед учнів різного шкільного віку, зокрема молодшого підліткового. З огляду на це, завданням учителя є організація процесу навчання іноземної мови з використанням методів, які б формували необхідні навички для психологічного та особистісного розвитку учнів, що сприяє подоланню в них комунікативних бар'єрів. Значний дидактичний потенціал для вирішення цієї проблеми дослідники вбачають у залученні методу гри в навчальний процес.

Вивченню причин виникнення комунікативних бар'єрів, а також пошуку шляхів їх подолання на уроках іноземної мови приділили увагу багато зарубіжних та вітчизняних дослідників, серед яких: Т. Авдулова, К. Бюхлер, Н. Гальська, Дж. Халдфід, Дж. Якобс, Н. Яковлева та інші. Незважаючи на широку палітру доробків в науковій літературі з цього питання, не всі його аспекти знайшли належне висвітлення. Зокрема, особливості подолання комунікативних бар'єрів в учнів 6 класу середньої школи, а також використання комуніка-

тивної гри на уроках іноземної мови з метою вирішення цієї проблеми.

Отже, *мета* статті полягає у визначенні особливостей подолання комунікативних бар'єрів в учнів 6 класу на уроках іноземної мови методом гри. Відповідно, дослідження потребує розв'язання таких завдань:

- з'ясувати поняття комунікативний бар'єр і схарактеризувати його особливості;
- визначити умови, які сприятимуть подоланню труднощів в іншомовному спілкуванні в учнів 6 класу середньої школи;
- дослідити ефективність використання комунікативних ігор на уроках іноземної мови у 6 класі.

Якість процесу навчання залежить від психологічних та особистісних можливостей як учнів, так і вчителів. Незважаючи на різноманітність методів навчання іноземної мови, доцільне використання яких сприяє ефективному засвоєнню учнями лексичних та граматичних знань, школярі продовжують відчувати труднощі під час іншомовного спілкування, що може свідчити про наявність у них комунікативних бар'єрів.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що єдиного визначення та класифікації поняття «комунікативний бар'єр» не існує, як і немає чіткого алгоритму дій, спрямованого на його подолання. Комунікативні бар'єри гальмують розумові процеси та заважають навіть обдарованим учням реалізовувати на практиці здобуті знання, навички й уміння.

Н. Яковлева розглядає «комунікативний бар'єр» як психологічне явище, що призводить до блокування ефективного спілкування у процесі спільної діяльності, що спричиняється недостатньою вмотивованістю навчання, неадекватною самооцінкою, несприятливою психологічною атмосферою у навчальній групі та відсутністю навичок й умінь, необхідних для реалізації процесу спілкування (Yakovleva, 2003). Дослідниця переконана, що поява в учнів комунікативних бар'єрів спричинена такими чинниками як: мотиваційні (відсутність інтересу безпосередньо до змісту навчальної діяльності, організованої викладачем на тлі загальної зацікавленості в оволодінні іноземною мовою, а також захисну поведінку студентів); операціональні (різні форми порушення чи недостатності засобів і навичок спілкування); соціально-психологічні (порушений психоло-

гічний клімат, відсутність умов для розкриття й реалізації потенційних творчих можливостей особистості) (Yakovleva, 2003). Вважаємо ці чинники актуальними й для учнів середньої школи, і 6 класу зокрема, так як набуття учнями комунікативного й соціального досвіду є пріоритетними завданнями процесу навчання у середній школі.

У новому словнику методичних термінів під поняттям «комунікативний бар'єр» розуміють особистісні фактори соціально-психологічного характеру, які стоять на заваді взаєморозумінню і соціальній взаємодії, провокуючи конфлікти, непорозуміння, тощо. (Azimov, 2009: 27)

Зважаючи на вищенаведені визначення, ми зробили спробу подати власне розуміння досліджуваного поняття, яке трактуємо як неспроможність суб'єктом спілкування здійснити комунікативний процес, перебуваючи в іншомовному середовищі, яка спричинена його психологічними особливостями. Принагідно зазначимо, що, на думку психологів, різні типи бар'єрів здійснюють суттєвий негативний вплив на людину, відповідно акцентують увагу на необхідності з ними боротися (Haritonova, 2011: 204).

На наш погляд, проблема є ще більш значущою для дітей підліткового віку. Як стверджують фахівці, у психологічному аспекті в учнів молодшого підліткового віку відбувається перехід на новий рівень інтелектуального та психічного розвитку: 1) мислення із конкретного поступово змінюється на абстрактне, набуває наочно-образного характеру (Pasichnyk, 2020); 2) пам'ять набуває логічного характеру, запам'ятовування навчального матеріалу починає відбуватися не дослівно, а осмислено; 3) увага стає післядовільною; 4) активно розвиваються комунікативні здібності учнів (Kutishenko, 2010: 52-53). Для учнів стає важливим розуміти для чого вони вивчають ту чи іншу інформацію та за яких життєвих обставин вони зможуть її використати (Pasichnyk, 2020). А це означає, що процес навчання іншомовного спілкування має бути вмотивованим і психологічно комфортним.

Ураховуючи викладене вище, зазначимо, що правильно дібрані методи, які відповідають віковим та психологічним особливостям сприйняття учнів, позитивно впливатимуть на їхній емоційний стан під час іншомовної комунікації, допомагатимуть їм забути про страхи спілкування та повірити у свої сили. Отже, завдання вчителя як активного учасника на-

вчального процесу й організатора іншомовного спілкування на уроці полягає в урахуванні психологічних і дотриманні педагогічних умов, що забезпечують ефективність процесу навчання і спілкування.

Проведене теоретичне дослідження дозволило визначити педагогічні умови, необхідні для подолання комунікативних бар'єрів:

- створення вчителем комфортної атмосфери, емоційного тепла в колективі, у якому проходить процес навчання;

- створення умов, у яких учень не може не проявляти активність під час іншомовного спілкування;

- акцентування уваги на успіхах учнів, а не на їхніх невдачах;

- урахування вікових та психологічних особливостей учнів під час вибору методів та підходів до навчання іноземної мови.

Результати вивчення науково-методичної літератури засвідчили, що одним із шляхів забезпечення ефективності подолання комунікативних бар'єрів під час іншомовного спілкування є залучення ігрових форм навчання. На думку фахівців, саме вони дозволяють моделювати комунікативні ситуації, під час яких в учня з'являється необхідність висловити чи відстояти власну точку зору. Це позитивно впливає на подолання проблеми комунікативних бар'єрів та задовольняє потребу учнів цього шкільного віку в комунікації та розумінні необхідності набутих навичок в реальному житті (Pasicznyk, 2020).

Дж. Якобс у своєму дослідженні акцентує увагу на позитивному впливі ігор на вивчення іноземної мови (Jacobs (n.b.d.)). З цим неможливо не погодитися, адже ігри створюють комфортну атмосферу на уроці, зменшують страх учня говорити перед іншими, підвищують розумову активність, сприяють реалізації загальноприйнятих особистісно-орієнтованого та комунікативно-діяльнісних підходів до навчання (Гальскова, Гез, 2006.).

У процесі гри на уроках іноземної мови учні набувають комунікативного і соціального досвіду. Ігрові форми навчання формують уміння домовлятися один з одним, розподіляти ролі, вигравати та гідно програвати, у них формується адекватна самооцінка. Ігри стимулюють розвиток організаторських та лідерських якостей. Слід зауважити, що відчуття рівності, посильності виконання завдань, атмосфера радості на уроці

сприяють подоланню комунікативного бар'єру і позитивно впливають на результати навчання, а засвоєння навчального матеріалу проходить швидко та непомітно. (Avdulova, 2009: 146-152).

Ігри, які застосовують у процесі навчання іноземних мов, у лінгводидактиці поділяють на лінгвістичні (важливим є правильне використання граматичних структур) та комунікативні (важливим є успішний обмін інформацією та досягнення комунікативної мети) (Hadfield, 1996). У площині проблеми нашого дослідження вважаємо актуальним використання комунікативних ігор на уроках іноземної мови.

За новим словником методичних термінів гра – це спосіб організації іншомовного спілкування та вид навчальних завдань, які спрямовані на вирішення комунікативної проблеми шляхом обміну інформацією під час спільної мовленнєвої діяльності (Azimov, 2009, с. 102).

Залучення комунікативних ігор до навчального процесу вимагає відповідності їхнього змісту та наповненості навчальній програмі. Зокрема, у програмі з іноземних мов (англійської) для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов зазначено, що учні 6 класу мають опанувати такі теми ситуативного спілкування як «Я», «Моя родина», «Мої друзі», «Покупки», «Харчування», «Спорт», «Подорож» «Україна», «Велика Британія» та «Шкільне життя». У межах поданих тем учні мають вміти аргументувати свій вибір, висловлювати свої враження, запитувати та надавати інформацію, тощо (Navchalni prohramy).

Ураховуючи вимоги навчальної програми (Navchalni prohramy) та рекомендації учених-методистів (Galskova, 2006; Hadfield, 1996) щодо особливостей використання ігор на уроці іноземної мови, ми розробили комплекс ігор, спрямованих на подолання комунікативних бар'єрів в учнів 6 класу у процесі вивчення тем «Зовнішність» та «Шопінг». Наведемо приклади деяких з них.

1. Family portraits

Інструкція. Listen to your classmates describing their family members (facial features). Look at the photos and try to guess which photo shows his/her family (Послухайте ваших однокласників, які описують членів їхньої родини (зовнішні риси обличчя). Подивіться на фото і спробуйте вгадати, на якому фото зображена його сім'я).

Гра передбачає групову роботу та проводиться на початку уроку з метою створення дружньої атмосфери на занятті та підготовки учнів до іншомовного спілкування, спрямованого на активне використання лексики з теми «Зовнішність».

2. Shopping lists

Instruction. Take one shopping list and four randomly selected cards with the image of products. Your task is to acquire the items on the list. To do this, move around the classroom asking

other students for the things you need (which they also randomly selected at the beginning of the game along with the shopping list) (Візьміть список покупок та 4 картки, на яких зображені різні вироби. Ваше завдання – придбати необхідні одиниці. Для цього пересувайтесь по класу та запитуйте про наявність потрібних Вам продуктів в однокласників (які вони теж рандомно обрали на початку гри разом з списком покупок)). До гри може бути залучена будь-яка кількість учнів.

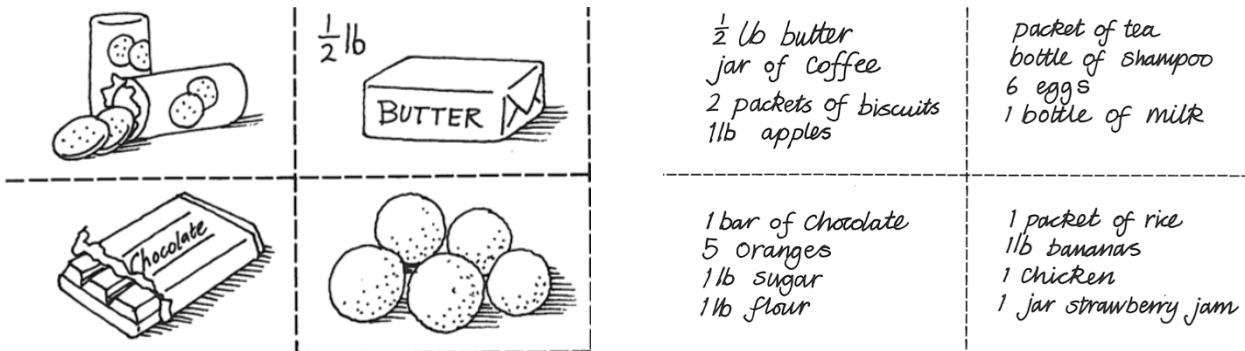

Рис. 1. Фрагмент гри «Shopping lists»

3. Shopping around

Instruction. Take one shopping list and one price list. You must find the cheapest place to buy each thing on your list (each player has a price list of different stores). Player 1 must start. Ask the others, How much is/are ...?, find the cheapest place and write the price down on your list. Then it is the next player's turn, go round the group. At the end of the game, add up the total and define who spend the most and the least on shopping? (Візьміть список покупок та прайс-

лист. Ви маєте знайти, де можна придбати необхідну для Вас річ за найнижчою ціною (кожен гравець має прайс-лист одного з магазинів). Починає гравець №1. Запитує інших: «Яка вартість...?», знаходить найнижчу ціну та занотує собі. Далі черга наступного гравця і так по колу. У кінці гри підрахуйте загальну суму витрат та визначте, хто витратить найбільше та найменше коштів на шопінг).

Гру рекомендують проводити в групах по 3-4 людини.

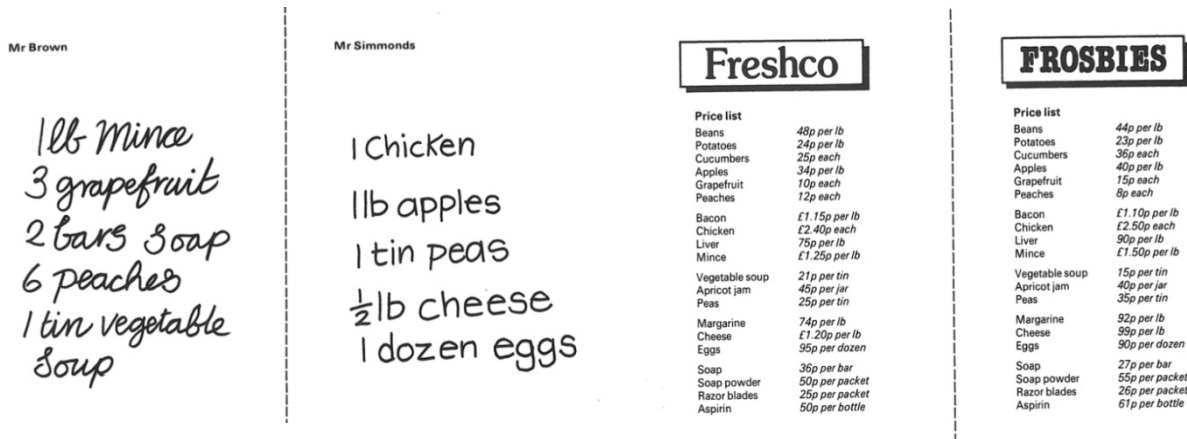

Рис. 2. Фрагмент гри «Shopping around»

Продемонстровані вище ігри «Shopping lists» та «Shopping around» спрямовані на розширення лексичного діапазону учнів в межах асортименту товарів, що передбачено навчальною програмою для учнів 6 класу (Navchalni prohramy), а умови проведення поданих ігор мотивують учнів на постійне спілкування між собою, що може позитивно вплинути на рівень розвитку вмінь діалогічного мовлення.

Поділяємо думку фахівців про те, що комунікативні ігри можна застосовувати на різних етапах заняття в залежності від їх мети (Galskova, 2006). Утім, комунікативну гру, як правило, варто використовувати на просунутій стадії навчання, або на вже відомому, вивченому і доведеному до автоматизму лінгвістичному матеріалі. (Bühler, 1922). Це пов'язано з тим, що на цьому етапі учні почувають себе більш упевнено і психологічно комфортно.

Методологія.

Експериментальна перевірка розроблених матеріалів відбувалася під час проходження педагогічної практики у 2 семестрі 2020-2021 н.р. в гімназії № 283 Деснянського району м. Києва. У дослідному навчанні взяли участь 30 учнів 6 класу та 5 учителів іноземної мови. На 1 етапі експериментальної роботи були використані методи спостереження з метою отримання інформації про основні методи, які використовуються на уроках іноземної мови у 6 класі, а також оцінювання психологічної

атмосфери, що панує на занятті. Також були проведені бесіди з учителями іноземної мови та учнями щодо основних труднощів, які виникають у них під час здійснення іншомовного спілкування на уроці.

На 2 етапі роботи під час навчання ми використовували комунікативні ігри, підготовлені заздалегідь. Варто зазначити, що їх тематика і рівень складності відповідав вимогам навчальної програми на різних стадіях заняття. 3 етап передбачав анкетування серед учнів та вчителів з метою визначення ставлення учнів до гри на уроках іноземної мови та їхнього емоційного стану під час її проведення. В опитуванні взяли участь 30 учнів молодшого підліткового віку та 5 учителів іноземної мови. 4 етап мав на меті аналіз й інтерпретацію отриманих результатів і формулювання висновків.

Результати дослідження.

Як засвідчили результати проведеного дослідження, використання методу гри сприяло подоланню комунікативних бар'єрів в учнів 6 класу на уроках іноземної мови і водночас підвищувало ефективність іншомовного спілкування. Школярі активно взаємодіяли, із задоволенням брали участь у спілкуванні, виконуючи завдання, передбачені сценарієм гри. За нашими спостереженнями, психологічна атмосфера на уроці значно покращилась, комунікативні дії учнів мали вмотивований характер. Дані проведеного опитування проілюстровані на рисунку 3.

Рис. 3. Результати опитування учнів

Відповіді учнів показали, що більшість з них (90%) відчувають тривожність та труднощі під час іншомовного спілкування, що підтвердило поширеність проблеми комунікативних бар'єрів серед учнів цього шкільного віку. Водночас, 83,3% учням подобається гра як вид діяльності на уроках іноземної мови, а 76,6% помітили, що під час гри атмосфера в класі значно покращується. Спостереження під час уроків іноземної мови показало, що регулярне використання ігор на уроках іноземної мови позитивно вплинуло на міжособистісні стосунки

учнів. Більшість учнів (86,6%) підтвердили, що в процесі комунікативної гри вони стають активнішими у спілкуванні, не акцентують увагу на страху зробити помилку та більше схильні до спонтанного мовлення. 83,3% респондентів зазначили, що під час ігрових форм навчання в них значно знижується рівень тривожності в процесі іншомовного спілкування.

Анкетування вчителів також продемонструвало позитивні результати. Як показано на рисунку 4, відповіді вчителів певною мірою співпали з результатами опитування учнів.

Рис. 4. Результати опитування вчителів

Респонденти вважають, що для учнів молодшого підліткового віку характерне відчуття тривожності під час іншомовного спілкування, також усі вони помічали підвищення мовленнєвої активності школярів під час проведення ігрових форм навчання. Щодо інших питань думки розійшлися, 2 з 5 вчителів зазначили, що хоча і використовують метод гри у власній практиці, гра як вид діяльності на уроці їм не подобається у зв'язку зі складністю організації проведення. 80% опитаних учителів підтвердили позитивний вплив ігрових форм навчання на атмосферу в класі та зниження в учнів рівня тривоги під час іншомовного спілкування в процесі гри.

Отже, аналіз проведеного опитування, а також результати навчання засвідчили, що використання комунікативних ігор на уроках іноземної мови сприяє зниженню рівня триво-

ги під час іншомовного спілкування, покращує атмосферу на уроці та забезпечує активну участь учнів в процесі комунікації.

Ґрунтуючись на результатах проведеного дослідження, можемо стверджувати, що регулярне використання комунікативних ігор на уроках іноземної мови сприяє подоланню комунікативних бар'єрів учнів молодшого підліткового віку, стимулює комунікацію, зменшує психологічну напруженість на уроці.

Висновки та перспективи дослідження.

Дослідивши особливості проблеми комунікативних бар'єрів можна дійти висновку, що можливим шляхом її розв'язання є використання методу гри на уроці іноземної мови. Результати дослідження засвідчили, що комунікативна гра допомагає подолати в учнів 6 класу перешкоди, які гальмують процес ін-

шомовного спілкування; дозволяє наблизити процес навчання до реального життя, надає можливість учням випробувати себе в різних ролях та тренувати ситуативне іншомовне мовлення. Ми також з'ясували, що комунікативна гра впливає на розвиток пам'яті, фантазії, уваги, дисципліни школярів, стимулює когнітивну діяльність і підвищує мотивацію до навчання. Різноманітність комунікативних ігор та форм їх проведення дозволяє вчителю адаптувати гру до будь-якої теми.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в поглибленому вивченні специфіки комунікативних бар'єрів, спричинених індивідуальними особливостями учнів та особливостей їхнього прояву в учнів середнього шкільного віку, а також у створенні комплексів комунікативних ігор для учнів 6 класів основної школи в межах інших тем, передбачених програмою.

REFERENCES

- Avdulova, T. (2009). *Psikhologiya igry: sovremenniy podkhod: ucheb. posobie dlya stud. vyssh. ucheb. Zavedenij*. Moscow: Izdatel'skiy centr «Akademiya» (in Russian). (Авдулова Т.П. *Психология игры: современный подход: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений*. Москва: Издательский центр «Академия»).
- Azimov, E. G., Shchukin A. N. (2009). *Novyy slovar' metodicheskikh terminov i ponyatij (teoriya i praktika obucheniya yazykam)*. Moscow: IKAR (in Russian). Азимов, Э. Г. Щукин, А. Н. (2009). *Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам)*. Москва: ИКАР).
- Bühler, K. (1922). *Die geistige Entwicklung des Kindes*. Jena: Fischer.
- Galskova N., Gez N. (2006). *Teoriya obucheniya inostrannym yazykam*. Lingvodidaktika i metodika ucheb. Posobie dlya stud. lingv. un-tov i fak. in. yaz. vyssh. ped. ucheb. zavedenij (in Russian). (Гальськова Н. Д., Гез Н. И. (2006). *Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. Пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений*. Москва: Издательский центр «Академия»).
- Hadfield, J. (1996). *Elementary communication games*. Harlow: Addison Wesley Logman.
- Haritonova, E. (2011). *Tipy mezhhkul'turnykh bar'erov i ikh yazykovoe vyrazhenie*. *Vestnik Irkutskogo gosudarstvennogo lingvisticheskogo universiteta*, №2 (in Russian). (Харитоновна Е.В. (2011). *Типы межкультурных барьеров и их языковое выражение*. *Вестник Иркутского государственного лингвистического университета*, №2, 203-209).
- Jacobs, G. (n. b. d.). *Using games in language teaching*. Retrieved from: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CDMQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.georgejacobs.net%2FMIArticles%2FGames%2520for%2520Language%2520teaching.doc&ei=miQwUqjZFoWo0QWJ_4Fw&usg=AFQjCNF3t19F9gCDsCeN2MeiXsrXooPFjg&sig2=DaLaG27hgs2zr5N81jK4vQ
- Kutishenko, V. (2010). *Vikova ta pedahohichna psykhohiia (kurs lektsii): Navch. posib*. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury (in Ukrainian). (Кутіщенко В. П. (2010). *Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): Навч. посіб.* Київ: Центр учбової літератури).
- Navchalni prohramy dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv i spetsializovanykh shkil iz pohlyblenym vyvchenniam inozemnykh mov. 5-9 klasy*. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 5-9 класи. Міністерство освіти і науки України. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/prohramy-5-9-klas/prohramy-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf>).
- Pasichnyk, O. (2020). *Vikovi osoblyvosti uchniv 5-6 klasiv ta yikh vplyv na dobir zmistu navchannia inozemnykh mov*. *Problemy suchasnoho pidruchnyka*, № 25 (in Ukrainian). (Пасічник О. С. (2020). *Вікові особливості учнів 5-6 класів та їх вплив на добір змісту навчання іноземних мов*. *Проблеми сучасного підручника*. № 25, 88-102).
- Yakovleva, N. (2003). *Psykhohopedahohichni umovy podolannia komunikatyvnykh barieriv u protsesi vyvchennia inozemnoi movy: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. psykol. nauk: 19.00.07*. Kyiv (Яковлева, Н. В. (2003). *Психологопедагогічні умови подолання комунікативних бар'єрів у процесі вивчення іноземної мови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: 19.00.07*. Київ).

OVERCOMING COMMUNICATION BARRIERS WITH 6TH- GRADERS IN A FOREIGN LANGUAGE CLASSROOM

Nataliia Sorokina, Veronika Diachenko

Abstract

This paper focuses on the problem of overcoming communication barriers with 6th grade secondary school learners studying a foreign language and searching ways of its solution. The authors analyze the concept of communication barrier and offer their own interpretation of the phenomenon under investigation. The paper also highlights the psychological and pedagogical conditions that affect the process of overcoming an FL language communication barrier by younger adolescents. The article claims that the enhancement of learners' interaction activity and diminishing the fear of communication can be achieved by implementing a gaming technique in an FL classroom. The authors provide a set of games for 6th graders aimed to overcome communication barriers in the process of oral interaction in a foreign language. The effectiveness of the proposed technique was experimentally proved. The research results demonstrate positive influence of using communication games on students' emotional state, communicative involvement during foreign language classes, motivates the learning process and enriches their social and communication experience. The survey, conducted among the learners, showed that most of them (90%) experience anxiety and difficulties during communication, which confirmed the prevalence of communication barriers among students at this school age. At the same time, 83.3% of students like games as a type of activity in foreign language lessons, and 76.6% of the respondents admit that the atmosphere in the classroom improves significantly during the game. Observations have also shown that regular use of games in foreign language lessons has had a positive effect on students' interpersonal relationships. Most students (86.6%) confirmed that in the process of a game they become more active in communication, do not focus on the fear of making a mistake and are more prone to spontaneous speech. 83.3% of respondents noted that during the game, they significantly reduce the level of anxiety in the process of FL communication.

Key words: communication barrier, foreign language communication, communication game, 6th grade students, secondary school.

BIOS

Nataliia Sorokina, PhD, Associate Professor, Department for Teaching Methodology of Ukrainian and Foreign Languages and Literatures, Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine. Her research interests lie within the areas of implementing Information Technologies in the teaching-learning process, professional communicative strategies, modern teaching strategies.

Email: sorokinata5@gmail.com

Veronika Diachenko, BA in Education. Her research interests lie within the areas of teaching and learning English and Ukrainian.

Email: vp.diachenko@gmail.com